

רכבג ונעק: אררה משה, יואל בקל, עוויד כוני, מצליח, מרביטג רר

נושא מספר 6:

הנוסעים ברכב ולחץ חברתי

לחץ חברתי

- בקרב נהגים צעירים רבים הנהיגה אינה ממלאת רק צורך תחבורתי של הגעה ממקום למקום אלא היא אמצעי המגדיר את הזהות העצמית של הנהג כלפי עצמו וכלפי אנשים אחרים בסביבתו.
- הנהיגה היא כלי המבטא את מאפייניו, את אופיו, את תכונותיו ואת אישיותו של הנהג, וככזאת יש לה תפקיד במיצובו ובהגדרת מקומו ומעמדו החברתי בתוך הקבוצה החברתית של בני גילו.
- סגנון הנהיגה וההתנהגות במהלך הנהיגה ובסביבתה מאפשרים לצעיר לבנות דימוי חברתי מסוים, ולחבריו לייחס לו מאפיינים מסוימים (כגון כוח, עוצמה, יכולת טכנית וביטחון עצמי).

לחץ חברתי

- המכונית היא אחד האמצעים לקבלת יוקרה ומעמד, ומכיוון שבנושא זה הם מייחסים חשיבות רבה לעמדותיהם ולדעותיהם של חבריהם, הם עשויים לנהוג בפראות רק כדי להרשים אותם ביכולת השליטה שלהם ברכב, גם אם נהיגה כזאת מפחידה אותם ומנוגדת לחלוטין לאופיים ולהתנהגותם.
- אינטראקציות רבות בין צעירים מתרחשות סביב מכוניות ונהיגה, ובמהלכן מופעל על הנהג לא פעם לחץ חברתי.
- הלחץ החברתי יכול להיות מפורש, כשאנשים בסביבת הנהג אומרים לו או מעודדים אותו לפעול בצורה מסוימת ועשוי להיות גם מרומז, מעצם נוכחותם של החברים בסביבת הנהג, אם הנהג מאמין שזה מה שמצופה ממנו לעשות.

לחץ חברתי

- יש צעירים שהנהיגה מבטאת עבורם סמכות ועוצמה ומאפשרת להם לנהל משחקי כוח וכבוד עם אחרים. כחלק מתופעה זו יש צעירים המקיימים תחרויות נהיגה, למשל נהיגה במהירות מופרזת או ביצוע עקיפות מסוכנות, כדי להוכיח לחבריהם שיכולותיהם טובות משל אחרים.
- יש המתייחסים לנהיגה כאל מבחן גבריות הבוחן את יכולתו של הנהג "להיות גבר", לכבוש, להצליח ולנצח. במקרה כזה נהיגה פרועה יכולה להיחשב ביטוי לגבריות.

נוכחות נוסעים ברכב

- נהיגה מסוכנת נובעת מהשפעת הנוסעים ברכב, על מאפייניהם השונים, על הנהג, שנוקט דרכי התנהגות מסוכנות, כמו נהיגה בהשפעת אלכוהול, במהירות מופרזת, אי-ציות לתמרורים ולחוק ועוד
- הסיבה היא - הלחץ הגבוה המופעל על הנהג ליטול סיכונים והאינטראקציות החברתיות ברכב המסיחות את דעתו מהנהיגה.
- גם מספר הנוסעים משפיע. נמצא, שככל שמספר הנוסעים ברכב עולה, כן עולה הנטייה לתאונות דרכים.

נוכחות נוסעים ברכב

כדי להתמודד עם בעיה זו ובמטרה להפחית את חשיפת הנהג הצעיר ללחץ החברים הנוסעים איתו ברכב, הוגבל מספר הנוסעים שמותר לנהג חדש וצעיר להסיע. על-פי לשון החוק "נהג חדש שטרם מלאו לו 21 שנים וחלפה לגביו התקופה שבה חלה עליו חובת הליווי, לא יסיע ברכב מנועי יותר משני נוסעים עד שימלאו לו שנים, אלא אם כן יושב במושב שלצידו מלווה".

שידול לנהיגה מסוכנת

- שלושה צעירים שנסעו בכביש תל אביב-חיפה תיעדו את עצמם בעת שמכוניתם מגיעה למהירות של 260 קילומטרים לשעה.
- שני הנוסעים דרבנו את הנהג לנסוע במהירות, הנהג נענה לבקשתם ולחץ על דוושת הגז עד שמהירות הרכב הגיעה למקסימום האפשרי.
- בית משפט השלום בעכו הרשיע את הנהג בנהיגה בקלות-ראש ובמהירות שיש בה סכנה לציבור, נהיגה במהירות בלתי סבירה, נהיגה במהירות מופרזת וסיכון חיי אדם.
- שני הצעירים שישבו ברכב הורשעו בלא פחות מ-8 עבירות, בניהם שידול לנהיגה במהירות מופרזת וסיכון חיי אדם.

מספר הנוסעים ברכב

- מספר הנוסעים המותר בכל רכב נקבע בחוק על פי סוג הרכב ודרגת רישיון הנהיגה של הנוהג ברכב:

סוג רכב	מס' נוסעים מרבי
אוטובוס זעיר	כפי שצוין ברישיון הרכב
רכב נוסעים פרטי ורכב פרטי דו שימושי	כפי שצוין ברישיון הרכב
רכב חשמלי	כפי שצוין ברישיון הרכב
רכב מסחרי שמשקלו הכולל המותר עד 3500 ק"ג	8 נוסעים מלבד הנהג זולת אלא אם ברישיון הרכב צוין פחות
רכב מסחרי שמשקלו הכולל המותר עולה על היתר להסעת 3500 ק"ג	6 נוסעים מלבד היושבים לצדו של הנהג

- לנהג בעל רישיון נהיגה תקף לסוג רכב מסוים מותר לנהוג בכל רכב מאותו סוג ובתנאי שהוא בקיא בהפעלתו.

מספר הנוסעים ברכב

- רישיון נהיגה דרגה B הוא רישיון לנהוג ברכב מנועי שמשקלו הכולל המותר אינו עולה על 3,500 ק"ג ושמספר מקומות הישיבה בו לא יעלה על שמונה למעט הנהג.
- רישיון נהיגה דרגה D1 הוא רישיון לנהוג:
 1. ברכב מנועי שמשקלו הכולל המותר עד 5,000 ק"ג ומספר מקומות הישיבה, על פי רישיונו אינו עולה על 16 נוסעים למעט הנהג.
 2. במונית, ברכב סיור ובאוטובוס זעיר.

מספר הנוסעים ברכב

- בטרקטורון אסור להרכיב נוסע נוסף אלא אם כן יש לכך היתר מרשות הרישוי, וההיתר רשום ברישיון הרכב.
- לנוהג בטרקטור משא מותר להרכיב נוסע כאשר יש לכך היתר מאת רשות הרישוי.
- כאשר הרכב נגרר אסור לאף אדם להיות בתוך הרכב.

הגבלת כמות הנוסעים – נהג חדש

- בשנתיים הראשונות לקבלת הרישיון – או עד שהגיע לגיל 21 – רשאי הנהג החדש להסיע עמו במכונית עד שני נוסעים בלבד.
- במידה שנוסע עם הנהג החדש נהג מלווה, הוא רשאי להסיע עוד נוסעים. מעל גיל 21 לא חלה על הנהג החדש מגבלה של הסעת נוסעים.

תקנת חגורת הבטיחות

- תקנת חגורת הבטיחות קובעת כי מספר הנוסעים שיוסעו ברכב יהיה כמספר חגורות הבטיחות. כלומר אם יש שלוש חגורות בטיחות מאחור, ניתן יהיה להסיע עד שלושה אנשים.
- ילד שלא חגור בחגורת בטיחות עלול לעוף בזמן תאונה מחוץ לרכב או לפגוע בעוצמה רבה בשאר הנוסעים שכן חגורים.
- גם על נוסע בטרקטור משא חלה החובה לחגור.

נתונים (אור ירוק, 2014)

- בכל שנה נהרגים בממוצע 33 בני אדם בתאונות דרכים כיוון שלא היו חגורים בחגורת בטיחות או כיוון שלא ישבו בכיסאות בטיחות מתאימים.
- בעשור האחרון (2004-2013) נהרגו 45 ילדים (0-14) בתאונות דרכים לאחר שלא היו חגורים או מרוסנים במושב בטיחות, ונפגעו 3,350 ילדים מתוכם 168 באורח קשה.
- 26% מהנוסעים בישראל אינם חוגרים חגורת בטיחות מאחור.

מושב בטיחות

- ילדים קטנים מוסעים ברכב כשהם יושבים במושבי בטיחות מיוחדים המותאמים לגיל הילד ולמידותיו. חשוב להסיע ילדים רק במושבים המתאימים להם ולהקפיד להסיעם כך בכל נסיעה בלי פשרות וויתורים.
- מושב בטיחות הינו מושב תקני המיועד להסעת ילדים ברכב, הרתום לרכב באמצעות חגורת בטיחות ומותקנות בו חגורות.
- "מושב מגביה" הינו מושב תקני המיועד להסעת ילדים ברכב, והיושב בו רתום בחגורת הבטיחות של הרכב.

חגורת בטיחות - חוק

החוק קובע כי על כל נהג ועל כל נוסע ברכב מנועי להיות חגורים בחגורת בטיחות או רתומים במושב בטיחות או במושב מגביה מתאים:

- תינוק עד גיל שנה - במושב הבטיחות, כשגבו של מושב הבטיחות מופנה לחזית הרכב.
- ילד שטרם מלאו לו 3 שנים - במושב בטיחות המתאים לגובהו ולמשקלו.
- ילד עד גיל שמונה - במושב מגביה או מושב בטיחות.
- ילד מגיל שלוש עד שמונה - במושב בטיחות או במושב מגביה המתאים לגובהו ולמשקלו.
- נהג רשאי לנסוע ללא חגורה רק במהלך נסיעה לאחור.

נפלה מרכב באמצע נסיעה

- פעוטה כבת שלוש נהרגה בדצמבר 2014 לאחר שנפלה ממכונית בזמן נסיעה סמוך לצומת בית דגן.
- מסיבה שאינה ברורה הילדה בת השלוש (אשר ישבה בכיסא האחורי ללא כיסא מתאים וללא חגורה) פתחה את הדלת, נפלה מהרכב ונחבלה קשות מהכביש. ברכב נמצאה גם ילדה בת 7 אשר גם היא לא הייתה חגורה.
- הנהג אשר היה אחראי לשלום הנוסעים ברכב ברח ממקום התאונה והמשטרה לכדה אותו לאחר מצוד.

איסורים החלים על הנוסעים ברכב

לנוסעים ברכב אסור להיכנס או לצאת מהצד הפונה לכביש. ניתן לצאת מצד הכביש רק בתנאים הבאים: הנהג יכול לצאת מצד הכביש כאשר חונים בימין הכביש. הנוסע היושב לצד הנהג יכול לצאת מצד הכביש כאשר הרכב חונה בצד שמאל של הכביש (בדרך חד סטרית).

- אסור להתחיל בנסיעה כאשר אחת מדלתות הרכב פתוחה.
- אסור לפתוח במהלך נסיעה את אחת מדלתות הרכב.
- אסור להעלות או להוריד נוסעים בזמן שהרכב עדיין נמצא בתנועה.
- אסור להוציא חלקי גוף מחוץ לרכב במהלך נסיעה (פרט לרוכב אופנוע העושה שימוש בידו בכדי לאותת).

הסעת נוסעים ברכב

נהג רכב בדרגת רישיון B יכול להסיע עד 8 נוסעים מלבדו (ברכב שמשקלו עד 3,500 ק"ג). כמו כן אסור להסיע יותר מאדם אחד ליד הנהג (אלא אם הותר הדבר ברישיון הרכב).

- אסור להסיע נוסעים עבור שכר ברכב פרטי.
- הובלת מטען ברכב פרטי מותרת על גגון או בתא המטען בלבד.
- על רכב שמשקלו נמוך מ-3,500 ק"ג חל איסור להוביל מטען שגובהו עולה על 3 מטרים.

הסעת נוסעים ברכב

- חל חיוב לסמן מטען במשולש אדום עם מחזיר אור שאורך כל אחת מצלעותיו 60 ס"מ.
- נהג שחש כי חלק ממתענו נפל במהלך הנסיעה חייב לבדוק זאת. באם נפל מטען עליו לפנותו מיד.
- כל נהג חייב לדאוג כי המתען אותו הוא מוביל קשור כראוי.

מבדק עצמי

❖ לפניכם קוד QR. סרקו את הקוד באמצעות המכשיר הסלולארי* וענו על השאלות.

❖ כדי לערוך מבחן כיתתי ניתן ללחוץ על סמל ה-QR במצגת, הבחינה תפתח על גבי דפדפן המחשב.

* ניתן להוריד אפליקציה לסריקה באמצעות חיפוש בחנות האפליקציות של מכשירכם.